

حسین سلیمی: بله، من این را واقعاً یک موقعیت تاریخی می دانم که اگر ایران بتواند در کانال انرژی و از آن سو در کانال حمل و نقل و ترانزیت، دریچه اش را به سوی شبکه زنجیره ارزش جهانی باز کند، آن موقع هم سرمایه لازم، هم دیدگاه لازم و هم تغییر نگاه جهانی در قبال ایران را با خود به دنبال خودش خواهد داشت. علاوه بر این، ایران به نظر من قابلیت ایجاد یک رژیم امنیتی منطقه ای را با کشورهای اسلامی دارد. ما می توانیم یک شبکه امنیتی جدید در منطقه ایجاد کنیم، به خصوص با توجه به تنش هایی که در حال حاضر عربستان یا ترکیه با آمریکا پیدا کرده اند، امکان عملیاتی شدن یک رژیم منطقه ای فراهم شده است. مطمئن باشید که اگر این اتفاق بیفتد، بعد از مدتی خواهید دید که کشورهای مسلمان متفاوتی هم به آن خواهند پیوست و این یک شبکه امنیتی بسیار قدرتمند برای ما خواهد شد.

منظورتان شبه ناتوی اسلامی است؟

حسین سلیمی: حتی اگر به یک اتحاد نظامی هم با این ها نرسیم، دست کم به یک توافق امنیتی می توانیم دست پیدا کنیم که مزاحمت های اخیر عربستان را هم قطع خواهد کرد.

دکتر متقی، به نظرمی رسد شما «فرصت» را در سلب تهدیدات از پیش پای کشور تعریف می کنید. در این چهارچوب، به نظر شما در برنامه هایی نظیر قرارداد بلندمدت ایران و چین یا همکاری با روسیه و اصولاً رویکرد «نگاه به شرق»، چه ظرفیت هایی در جهت تحقق وضعیت مطلوب ایران در نظام جهانی وجود دارد؟

ابراهیم متقی: من هم مایلیم بحث انتهایی خودم را با طرح الزاماتی که باید در سیاست داخلی و نزد سیاست گذاران نظام به منظور تحقق فضای بهینه سیاست خارجی شکل بگیرد، پی بگیریم. من فکر می کنم باید عقلانیت معطوف به قدرت، تحرک و کنش در سطح سیاست گذاران کشور تقویت شود. «سیاست مقاومت» که از آن صحبت می شود، اساساً بر مبنای همین عقلانیت معطوف به قدرت قرار دارد. به قول میشل فوکو، مقاومت، ابزار ضعیفان است. این مقاومت، در نظام جمهوری اسلامی اهداف روشن و مشخصی دارد. سیاست مقاومت باید بتواند هویت جمهوری اسلامی ایران را در نظام موجود جهانی، اولاً تداوم و استمرار بخشد و ثانیاً بازتولید کند. ما نباید تمام ناکامی هایمان در سیاست خارجی را به حساب متغیرهای سیستمیک نظام بین الملل بگذاریم؛ مثلاً اینکه ایران در طول این ۴۳ سال حتی یک بار عضو غیردائم شورای امنیت هم نشده است، چندان ربطی به موقعیت ما در نظام جهانی نداشته است. قطر و امارات و کویت عضو شده اند، اما ما هنوز حتی یک بار هم عضو شورای امنیت نشده ایم و این در حالی است که مؤلفه های قدرت ما بسیار برجسته تر از بسیاری از این کشورهاست. اینجا بحث همان فقدان تحرک است، اینکه ما در جاهایی برای پیشبرد سیاست مقاومت اعتماد به نفس کافی نداشته ایم.

نگذاشتند یا ما نخواستیم؟

ابراهیم متقی: نمی گویم فضای برای ما هموار بوده است. سیاست ترجیحی قدرت های بزرگ در برابر ایران همواره وجود داشته و چالش آفرین بوده است. وقتی قدرت های بزرگ مخالفت می کنند، ساده نیست که آنجا جایگاهی داشته باشیم. اما سؤال اینجاست که وجود چنین محدودیت هایی از جانب قدرت های بزرگ، چرا نوعی آگاهی جهانی برای حمایت از شهروندان ایرانی به وجود نیآورده است که بتواند علیه آمریکا تأثیرگذار